

**Liturgie morgendienst
Emmen, 11 december 2016
met viering 'Heilig Avondmaal'
Thema: **Geen ramp zonder God?****

1. Votum

2. Vredegroet

Genade voor u en vrede van God onze Vader en van de Heer Jezus Christus

3. Intochtslied: **Psalm 81:1,2** (*vers 1 geleerd door groep 3 en 4*)

4. De Tien Woorden

5. Zingen: **Psalm 81:6,7,8**

6. Schouderkenning en bede om vergeving, gebed om verlichting met Gods Geest

7. Schriftlezing: **Amos 3:1-8 en 4:6-13** (*gelezen door...*)

8. Preding n.a.v. **Amos 3:6b**

9. Amenlied: **LvdK 296:1-3**

10. Dankzegging en voorbede

11. Inzameling van de gaven (*diakenen geholpen door...*)

12. Avondmaalsviering (gaand). Lezen: **Formulier V**. Voor de viering zingen als geloofsbelijdenis: **Gezang 109:1,4**. (*tijdens de communie zacht orgelspel*)

13. Slotlied: **Psalm 103:1,3**

14. Zegen.

De genade van onze Heer Jezus Christus, en de liefde van God en de eenheid met de heilige Geest zij met u allen.

Amen: LvdK 456:3

Volk van God, geliefde gemeente van Jezus Christus,
br/zr jonger of ouder, welkome gast, luisteraar/kijker thuis,

Ik begin de preek met een verhaal. Het is niet zo'n mooi verhaal.
Het gaat over een Pools meisje, **Sosja**. Zij leefde in de tijd van WOII.
Sosja was 17 jaar en zat gevangen in het vrouwenkamp [dia1] Ravensbrück.
SS-ers hadden na jodinnen de grootste hekel aan Poolse meisjes en vrouwen.
Sosja moest in de keuken van het kamp aardappels schillen.
Op een gegeven moment had ze zo'n vreselijke honger, dat ze snel een stukje
rauwe aardappel in haar mond stak. Ze hoopte dat niemand het had gezien...
Maar helaas, een bewaakster zag het wel, en vertelde het aan de kampleiding.
Sosja werd veroordeeld tot 25 stokslagen.
Bij iedere stokslag krijste Sosja erbarmelijk.
Na afloop wierpen ze haar in een cel, ze bloedde verschrikkelijk door de afranseling.
Drie dagen en vier nachten riep Sosja om haar moeder, steeds opnieuw.
Maar die moeder mocht niet naar haar kind.
En in de vierde nacht is Sosja gestorven...

Van zulke verhalen word je stil.

Je kunt je niet voorstellen dat zoiets echt gebeurd is, dat mensen elkaar zoiets
kunnen aan doen.

Alleen maar om zo'n stukje rauwe aardappel... Vreselijk...

Ik kan begrijpen dat er mensen zijn die na wat er in WOII gebeurd is niet meer in
God kunnen geloven.

Want: [dia2] *waar was God in het verhaal van Sosja?*

Hij had er toch voor kunnen zorgen dat ze niet in dat kamp terecht kwam!?

En anders toch wel dat die bewaakster het niet zag!?

En anders toch nog wel dat Sosja niet van ellende doodbloedde in haar cel!?

Nu hoef je je geloof in God niet gelijk te verliezen om zulke vragen te hebben: [dia3]

waarom al die ellende in de wereld, al dat bloedvergieten, al die oorlogen, al die
bomaanslagen? Waarom komen er nog steeds mensen om van honger? Waarom
worden er nu nog steeds mensen net als Sosja gemarteld en vermoord?

En zulke vragen komen nog dichterbij als je zelf, of iemand uit je omgeving, met
ziekte of ongeluk of ramp te maken krijgt.

Dan is die vraag nog wezenlijker, nog indringender: waarom o God?

Waarom zo? Waarom ik/zij?

Die vraag stellen is niet verkeerd, want je *gelooft* toch dat God almachtig en goed is
– hoe kan er dan zoveel kwaad zijn?

Wat heeft de HERE met het kwade in deze wereld te maken?

Ook Amos stelt zijn hoorders die vraag: [dia4] *Geschiedt er ooit onheil in een stad zonder toedoen van de HERE?*

Wat voor antwoord zou jij geven?

Tegenwoordig zijn er veel mensen die **ja** zeggen: ja, **een ramp gebeurt zonder dat God die bewerkt.**

Ze kunnen eenvoudig niet geloven dat een *goede* God *kwade* dingen laat gebeuren. God kan gewoon niet alles voorkomen, zeggen ze dan.

Als iemand kanker krijgt, dan heeft God daar niets mee te maken. Hij wil dat niet, want Hij wil niet dat mensen lijden. En Hij kan er ook niets aan doen, Hij lijdt en huilt met ons mensen mee.

Dit lijkt misschien een aantrekkelijke gedachte, omdat je met Gods goedheid niet in de knoop komt.

Alleen, probeer je even in te denken wat de consequenties ervan zijn.

Als je Gods almacht ontkent, kan Hij dan nog wel echt bevrijden?

Is God nog wel werkelijk *God*, als Hij net als wij alleen maar *slachtoffer* is van het kwaad?

Er zijn er die op Amos' vraag **nee** zeggen: nee, **God heeft alles met een ramp te maken.** Alleen: een God die zo'n wereld heeft geschapen, kan nooit een *goede, liefdevolle* God zijn; die moet wel wreed en sadistisch zijn.

Mensen die zo denken zijn vaak vastgelopen in hun godsbeeld en hebben God vaarwel gezegd.

Toch zijn er ook gelovigen die vinden dat God veel te veel gepolijst wordt naar wat wij vinden dat goed en mooi is.

Terwijl God volgens hen veel eerder een grillige God is, die bijvoorbeeld iemand als Job zonder oorzaak vreselijk laat lijden.

Zij vinden dat over de goedheid van God op z'n minst een donkere schaduw valt.

Maar als waar is dat God niet *volmaakt* goed is, hoe zouden wij Hem dan ooit nog echt kunnen vertrouwen? Ben je dan niet het fundament onder je geloof kwijt?

Er is nog een antwoord mogelijk op de vraag van Amos. Die zegt ook **nee, er gebeurt geen ramp zonder dat God die bewerkt.** Alleen zegt ze er gelijk bij: wat is een *ramp*? En moet je een ramp perse *kwaad* noemen?

Natuurlijk ervaar je dat wel zo – als iets kwaads -, maar daarom hoeft het dat nog niet te zijn. Van God uit bezien kan het goed zijn – anders zou God het toch nooit toelaten!? *Het zal wel ergens goed voor zijn.*

En daarom vinden zulke mensen dat je er in moet berusten: *we moeten niet klagen maar dragen en vragen om kracht.*

Dit lijkt misschien het meest bijbelse antwoord tot nu toe. En toch is het dat niet.

Kijk alleen maar naar onze Heiland Jezus Christus: zijn optreden hier op aarde is één

grote aanklacht en strijd geweest tégen dood en ellende.

En Hij was bepaald niet onbewogen onder de dood: Hij huilde aan het graf van zijn vriend Lazarus.

En Hij worstelde met zijn eigen naderende dood in Gethsemane.

In zijn ogen was de dood wel degelijk *kwaad!*

En Hij had er *geen* vrede mee – zouden wij dat dan wel moeten hebben?

Geschiedt er ooit onheil in een stad zonder toedoen van de HERE?

Dat is de vraag die Amos stelt. Maar voor hem is het geen vraag.

Want voordat hij op deze vraag komt, heeft hij al een aantal andere vragen gesteld.

Vragen waarop het antwoord niet moeilijk is, kinderlijk eenvoudig zelfs:

– gaan er twee samen op weg, zonder dat ze het eens zijn? Natuurlijk niet!

– schiet een vogel neer op het klapnet, zonder lokaas? Ze kijkt wel uit!

– wordt de bazuin geblazen, zonder dat de inwoners opschrikken? Je haren gaan recht overeind staan als je plotseling de sirene hoort loeien!

Waarom Amos die vragen stelt? Omdat hij zijn hoorders wil laten ontdekken dat ze dom bezig zijn. Stekeblind, oostindisch doof.

Want wat doe je als de bazuin geblazen wordt, als [dia5] de sirene gaat?

Draai je je dan nog 'n keer lekker om in je warme bedje? Zap je nog maar 's naar een andere zender? Neem je d'r nog maar weer eens eentje?

Natuurlijk niet. De sirene gaat – dat betekent dat er gevaar dreigt! Dat er wat gebeuren moet! *Actie!*

Amos zelf blaast die bazuin. Hij wil de mensen wakker schrikken: kijk nou toch wat je aan het doen bent! Het kwaad ligt voor de deur, en jullie doen er helemaal niets tegen! Jullie trekken je helemaal niets aan van wat ik, als profeet van de HERE, zeg. Denk je dan echt dat het allemaal voor niks gebeurt!? Dat het dom toeval is?

Binnen dit kader stelt Amos de vraag: geschiedt er ooit onheil in een stad zonder toedoen van de HERE? En het antwoord is volstrekt duidelijk: natuurlijk niet!

De HERE wil daar iets mee bereiken, je tot bezinning brengen, tot bekering!

We hebben gelezen dát er heel wat rampen zijn gebeurd: broodgebrek, droogte waardoor de oogst verloren ging, tekort aan water, ziekte in de gewassen, pest, oorlog, aardbevingen.

Het waren allemaal even zovele oproepen om terug te keren naar JHWH.

Maar het refrein is steeds weer: *en toch hebben jullie je niet tot Mij bekeerd!*

En wat klinkt dat getergd uit de mond van onze God: zoveel tekens waarmee Ik je leren wil, waarmee ik je terug wil winnen, maar het is alsof Ik tegen een muur zit te praten. Jullie gaan gewoon je eigen gang! Jullie doen net alsof het alleen maar *vette pech* is, de grillen van moedertje natuur. Jullie doen net alsof Ik daar buiten sta, alsof Ik onmachtig ben, alsof Ik ook maar machteloos en handenwringend sta toe te kijken, alsof je er maar in moet berusten.

**[dia6] KOM NOU EENS EEN KEER IN ACTIE! BEKEER JE.
KOM BIJ MIJ TERUG EN LUISTER NAAR WAT IK ZEG!**

Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop...

Ja, is dat het antwoord? Wil God ons door het kwaad dat gebeurt een lesje leren? Als je Amos serieus neemt, kun je m.i. niet anders dan zeggen dat het zo is: God wil door het kwaad dat gebeurt iets teweeg brengen.

Hij gebruikt het zoals een vader z'n kind straf kan geven om het weer op het goede pad te brengen.

Want denk alsjeblieft niet dat God een watje is die alles wel over z'n kant laat gaan. Dat je een loopje kunt nemen met wat Hij zegt.

Nee: hoe is Hij te vrezen in zijn heilige toorn!

Die dreiging hoor je duidelijk in de laatste zinnen van hfd.4: **[dia7]** *Daarom zal Ik tegen je optreden Israël. Maak je gereed voor de komst van je God, Israël, want Ik ben het die tegen je zal optreden.*

Maar is dit het *enige* antwoord?

Moeten we *alle* kwaad, *alle* ellende die je overkomt, *altijd* en *alleen* maar ervaren als straf, als een concrete oproep tot bekering omdat we fout zitten?

Nee, dat kun je niet zeggen. Want dan zou je moeten concluderen dat iemand die ziek wordt of een ongeluk krijgt een groter zondaar is dan iemand die zoiets niet overkomt.

De vrienden van Job dachten wel dat het zo in mekaar stak. En dat zeiden ze tegen Job: *geef nou maar toe dat je fout bent geweest, want zoiets ergs overkomt je niet zo maar. Je zult heus wel wat op je kerfstok hebben. Eigen schuld, dikke bult.*

Wat kun je door zo te denken en te praten, een ander de grond in boren, een onrecht aan doen, en nog verder de put in praten!

Is het sowieso niet een valkuil dat je *voor een ander* gaat zoeken naar betekenis?

Kun je maar niet veel beter je mond houden en afvragen wat God *jou – jou persoonlijk* – wil zeggen met dat wat gebeurt, ook als het je voor je gevoel niet persoonlijk aangaat?

Nee, het is niet zo dat er *perse* een verband bestaat tussen leed, onheil, ziekte, tegenslag en een concrete zonde waarvan je je moet bekeren.

De Bijbel laat zien dat kwaad en lijden ook andere bedoelingen kunnen hebben.

[dia8] Zo kan het een middel zijn tot *versterking en bevestiging van je geloof.*

Hoevelen zijn er niet die juist door hun lijden krachtig zijn teruggeworpen op God, op het zoeken naar zijn wil en zijn Koninkrijk.

Zonder ervaringen van lijden zou ons leven makkelijk oppervlakkig kunnen worden.

Nood drukt ons met de neus op de feiten en brengt ons bij de diepste vragen van het leven (zie Prediker 7).

[dia9] Verder kan het een *beproeving* zijn (denk aan Abraham, Jozef en Job). Dan gaat het erom er achter te komen wat het zwaarst weegt: gaat de liefde voor God je werkelijk boven alles? Of kun je dat alleen maar in een leuk en pijnvrij leventje zeggen?

[dia10] En tenslotte kan kwaad en lijden brengen tot *volharding*, tot groei van *hoop en verwachting*, ja zelfs tot *blijdschap*.

Zo waren de leerlingen van Jezus er blij om dat ze gevangen genomen werden, omdat zij nu ook voor hun Heer verdrukking mochten lijden.

Lees het verhaal in het ND van gisteren over geloofsvervolgden in India.

Wat ben je een gezegend mens als je het lijden dat je overkomt op zo'n manier een plek kunt geven.

Maar wat kan het soms lang, verschrikkelijk lang duren voordat je zover komt...

Terwijl de pijn blijft, of alleen maar groter wordt...

Wat we dus beslist niet moeten doen, is [dia11] die vraag van Amos (*geschiedt er ooit onheil in een stad zonder toedoen van de HERE?*) dat we die gaan gebruiken **als een sticker die we overal op kunnen plakken** als er ergens een ramp gebeurt.

Dan vergeet je dat Amos die vraag stelt in een heel duidelijke context.

Als je het tegen de ouders van dat Poolse meisje Sosja had gezegd, had je hen alleen maar meer verdriet bezorgd. Want wat voor zin heeft haar lijden?

Kun je daar iets goeds in ontdekken? En moet je echt zeggen dat de HERE achter alle kwaad in de wereld zit en het goed vindt dat het gebeurt?

Als dat zo zou zijn, zou dat betekenen dat wij als mensen ons daar altijd achter kunnen verschuilen. Denk aan de preek onlangs over de verhouding tussen de

[dia12] leiding van God in het leven en onze eigen menselijke verantwoordelijkheid.

Nee, het *bestaan*, de *werkelijkheid* van het kwaad gaat tegen Gods wil in.

God *wil* het kwade niet en veroorzaakt het ook niet.

God wilde niet dat Sosja doodbloedde in haar cel.

Tegelijk heeft God de *mogelijkheid* van het kwaad wel gewild, ook van het kwaad dat we zinloos noemen.

Omdat zonder die mogelijkheid de mens een robot zou zijn geweest.

Je ontdekt de onvoorstelbare goedheid van God in dat zijn Zoon Jezus Christus mens werd en [dia13] zijn leven offerde op het kruis.

Daarin ontdek hoeveel God van je houdt, dat Hij jou niet kwijt wil.

Begrijp je nu waarom Hij klopt op je hart, aandringt op je bekering?

Geen ramp is er zonder God – nee, maar zonder God is wel een ramp!

Tegelijk is wat Jezus doorleden heeft, wat Hij moest ondergaan het pijnlijkste bewijs van de werkelijkheid van het kwaad.

Want als dat kwaad *slechts schijn* was geweest, of als *het wel meeviel*, of als *er wel mee te leven is*, dan was Gods genadeoffer toch nooit nodig geweest!?

Als alles wat er gebeurt, hoe kwaad het ook is, uiteindelijk een goed doel dient, dan had er geen kruis op Golgotha hoeven staan...

We mogen ons getroost weten dat Jezus Christus schuld en kwaad op zich nam en ontmanteld, overwon: Hij stond als Eerste op uit de dood.

En het heerlijke van het geloof is dat ik weet dat deze Overwinnaar van het kwade mijn Heiland is, ik ben van Hem! (avondmaal)

En ik weet dat Hij als Rechter iedereen, ook de grootste misdadiger, ook de beulen van Sosja, ter verantwoording zal roepen en recht en gerechtigheid zal doen.

Kom daarom onder de indruk van de ernst van die woorden die Amos doorgeeft en laat je er door gezeggen: [dia14] *Maak je gereed voor de komst van je God, Israël, want Ik ben het die tegen je zal optreden. De Schepper van de bergen en de wind, Hij die de mens zijn plan onthult, Hij die de dageraad verduistert, Hij die over de bergtoppen schrijdt – zijn naam is JHWH, God van de hemelse machten.*

Amen

[dia15]